Västerbron och jag

Av Vera Kjessler

Det finns vissa platser som inte bara ligger i Stockholm, utan är Stockholm. Om jag skulle rita en karta, och markera platser typiska för Stockholm, skulle Västerbron vara en av dem. Finns det någon annan bro i vår huvudstad som så många känner till? Västerbron ritades av arkitekterna Birger Borgström, David Dahl och Paul Hedqvist, byggdes av Dortmunder Union och Motala verkstad, och invigdes 1935. Den är, då som nu, Sveriges största bågbro i stål med en längd på 602 meter och segelfri höjd på 26 meter.

Jag går ofta över Västerbron. Under mina promenader längs Riddarfjärden är den länken som gör att jag kan ta mig från Norr Mälarstrand till Söder Mälarstrand. Är inte det också vad broars uppgift är? Att vara en väg från en plats till en annan. Ett hjälpmedel. Västerbron är ingen plats att stanna upp på, den är aldrig slutdestination. Man besöker inte Västerbron för stillsamhet och avkoppling. Här finns sällan lugn. Tvärtom finns här oftast rörelse.

De fyra filerna tar upp majoriteten av brons yta. Bilar susar förbi. Ända fram till högertrafikomläggningen 1967, åkte spårvagnar över bron. Monica Zetterlund sjunger om dem i den klassiska stockholmslåten *Sakta vi gå genom stan*: ”På Västerbron, i den himmelska ron, en spårvagn går ensam och tom.” Idag är spårvagnarna utbytta mot bussar, exempelvis 4:an, mot Radiohuset eller Gullmarsplan, som passerar titt som tätt.

Om bilfilerna är Västerbrons kärna, är de två cykelvägarna och gångbanorna, en av vardera på båda sidor om bron, dess yttre lager. Som fotgängare gäller det att vara uppmärksam på cyklisterna som snabbt susar förbi, väldigt nära en själv. Samtidigt är de som cyklar, av olika sorter. Alla är inte tävlingscyklister, precis. Samma gäller med de som promenerar, det finns en stor variation på människor som går över bron.

Bron har inte alltid varit lika trafikerad som idag. När den var ny, fanns en rädsla hos stockholmarna. Höjden skrämde och man befarade att bron skulle kollapsa. Därför undveks den av många. Hur löstes situationen? Det gick så långt att armén kallades in för att fylla bron med lastbilar i syfte att bevisa att den skulle hålla, vilket den gjorde. Jag kan förstå dessa människors beteende och rädsla. Även om jag inser att Västerbron är säker att gå på, är det med skräckblandad förtjusning jag traskar över, framför allt de cirka 340 meter som löper över vattnet. I mitten av bron känns Riddarfjärden långt ner, men solen nära. Det är speciellt att gå på ett streck mellan vattnet och himlen. Det lilla obehaget minskar när jag insuper den vackra utsikten.

Det är inte alltid det rullar på planenligt här. Den 8 augusti 1993 var bron full av personer som följde flyguppvisningen under vattenfestivalen när ett stridsflygplan började vingla i luften. Sekunderna efter kraschade en Jas 39 Gripen helt nära folkmassorna på bron och Långholmen. Piloten sköt ut sig i katapultstol och klarade sig. Planet och flygbränslet, som spreds under bron, fattade eld. Endast en kvinna fick brännskador. Åskådarna och Västerbron hade änglavakt.

När jag står på bron ser jag stora delar av Stockholm. Det är en stad med mångfald. Arkitekturen varierar. Härifrån syns det gråa höghuset DN-skrapan, funkisvåningarna vid Norr Mälarstrand, och det pampiga Stadshuset. Men främst utmärker sig mängden vatten som

Stockholm badar i. På varsin sida om Västerbron syns två andra broar, delar av Essingebron och Centralbron. Västerbron sträcker sig från Södermalm, över Långholmen till Marieberg, tillhörande Kungsholmen. Den binder samman stadsdelar och öar, såväl som de olika landskapen Södermanland och Uppland. Gränsen går på bron och genom fjärden.

När sommaren har anlänt, inte bara i kalendern, utan i temperatur och solintensitet, skiner solen extra starkt på Västerbron. Den smeker ryggen varm när jag går mot Kungsholmssidan vid lunchtid en söndag. Väder och känslor förstärks här. Glassen smakar ännu godare. Små båtar seglar under brons valv, formade som glasögon. Västerbron fylls med barbenta stockholmare, somliga på väg mot badplatserna på vardera sida om bron, stranden på Långholmen, eller Smeduddsbadet på Kungsholmen.

Men för många är Västerbron inte förknippad med livets lycka, utan livet slut. De tänker inte att bron leder till Långholmen, Södermalm eller Kungsholmen. De funderar inte över destination strand, utan destination död. Västerbron får vara symbolen för självmordet, för självmördaren. När Dagens Nyheter publicerar artikeln ”Antalet larm om självmord ökar”, illustreras det av en bild på bron. I Kents musikvideo till ”Kräm (så nära får ingen gå)”, då en person tar livet av sig, utspelar det sig här. Och det är som dödens bro, jag först lärde känna den. Hur skulle jag kunna glömma, den minnesplats för en död kille jag och min familj promenerade förbi på Långholmen, precis under Västerbron? Jag var tonåring, det var han som hade hoppat också. Hade varit. Jag minns inte hur minnesplatsen såg ut. Det låg säkert blommor, det fanns säkert tända ljus. Men jag minns klumpen i magen.

I dag finns högre räcken på bron, jämfört med då. Östra sidan försågs med förhöjda staket 2012, västsidan året därefter. Det har gjort att färre hoppar. Men kan man ändra bilden av platsen? Kan man re-branda Västerbron? Ge den en ny image? Det är oundvikligt, i alla fall för mig, att undvika tankarna på de liv som avslutas, när jag går över bron. Oavsett hur starkt solen skiner.

Att par hänger upp lås för att manifestera sin kärlek på en plats med så negativa associationer är paradoxalt. Denna gamla österländska tradition, att i ett broräcke fästa ett hänglås och sedan slänga nyckeln i sjön, i detta fall Riddarfjärden, har blivit allt populärare i Sverige. Västerbron är den vanligaste platsen för fenomenet. Handlingen symboliserar evig kärlek, att vara sammanlänkad för alltid.

Majoriteten av låsen är placerade vid brons informationsskylt på östra sidan, ganska nära Långholmen. De har olika färg och form. Vissa ser precis ut som låsen i simhallen. Andra är formade till hjärtan. Flera av dem är skrivna på, eller inristade i. På ett lås står det två namn, med ett hjärta ritat emellan, men jag kan inte läsa vad det står. På andra sidan är “för alltid” skrivet, i något som skulle kunna vara svart tusch. Det håller på att vittra bort. Andra lås är ingraverade, med namn och datum. På ett rött hjärtlås är det på ena sida ingraverat Catja <3 Joseph, på baksidan 20101224. Julen 2012, min nyfikenhet väcks. Vad hände då? Giftermål, förlovning? Tankarna snurrar.

Samtidigt, undrar jag mer över varför än över hur. Varför välja denna bro? Den är inte klassiskt vacker, inte som en snirklig gammal bro i Paris. Den är grå och fylld med trafik. Och framförallt är den förknippad med hemskheter. Kanske finns inget självklart svar. Kanske behöver döden och kärleken inte nödvändigtvis vara motpoler. Kanske kan en sådan här speciell plats höra till både lyckan och sorgen på samma sätt som kyrkan har utrymme för

både bröllop och begravningar. Kanske, kan låset sitta här, för att det är kärlek som gäller för resten av livet. *Tills döden skiljer oss åt.*

Västerbron är både och. Det är kontrasternas bro. Bron som binder samman och delar. Här finns gränsen mellan stadsdelar och landskap. Mellan död och liv. Västerbron är hoppet och hopplösheten. Hoppet om evig kärlek. Hopplösheten, som får människor att hoppa. Här finns rörelse, förändring. En väg *framåt.* Vad nu det betyder, varierar. Vädret förstärks på Västerbron. Regnar det, så piskar regnet extra mycket på platsen. Är det sol, känns det extra soligt på något vis. Bron förstärker också känslorna. Här framkallas särskilt stark kärlek, sorg ilska, längtan. Dessa sinnesstämningar får orimliga proportioner, precis som bron själv.